

Stickosälstigen

Längd:	2,5 km
Start och mål:	Äjsjön, 500m bortom båthus
Markering:	Röd
Tidsåtgång:	1-2 timmar
Information:	Skyltad

Stigens syfte

- Jämföra utseendet hos tre olika urskogsreservat.
- Lära sig något om "signalarter" för orörd granskog.
- Se spår efter 1824 och 1857 års skogsbränder.
- Se på kulturlämningar som kolbottnar, kolarkojor och cykelstigar.
- Jämföra skogsbrändernas utbredning med kolbottnarnas utbredning.
- Se på en dödismorän.

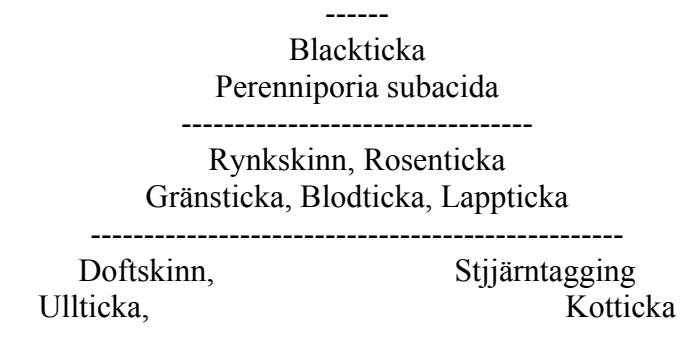
Stickosälreservatet

Stigen startar ca 100 meter bortom parkeringsplatsen, där vägen korsar Stikosälsbäcken. Stigen följer bäcken upp genom reservatet. Bäcken gör att marken är mycket bördig i ett ca 50 meter brett stråk. Den orörda granskogen är 150 - 200 år, och de högsta granarna är ca 30 meter höga. Det ligger många vindfällen som gör att skogen känns som en äkta urskog. I och kring bäcken finns en frödig vegetation med ormbunkar och höga örter. Om våren kan man se gullpudra. Efter ca 250 meter tar stigen av från bäcken mot vänster. 50 meter från bäcken lämnar man reservatet som har blågul markering på gränsträden. Stickosälreservatet är inget naturreservat. Däremot har försöksparken som målsättning att inte avverka något inom reservatet.

Signalarter och värdepyramid

Inom Stickosälreservatet kan man finna många tickor på döda träd. Några av dessa arter finns beskrivna som "Signalarter" som indikerar att det har varit en lång obruten kontinuitet av döda granar i omgivningen. En signalart har följande egenskaper:

- Indikerar/signalerar värdefulla biotoper.
- Är lätta att se och känna igen.
- Finns nästan alltid om miljön/biotopen är den rätta.
- Kan ses året runt.
- Springer ej iväg.

De olika signalarterna för död granved och död tallved finns dessutom klassade i var sin "värdepyramid". Värdepyramiden för gran i Dalarna visas här ovan. Högst upp i pyramiden visas de värdefullaste signalarterna. Av värdepyramidens signalarter har följande hittats inom reservatet: Blackticka, Rosenticka, Rynkskinn och Ullticka.

Den vanligaste tickan på gran är Klibbticka och de vanligaste tickorna på björk är Fnösketicka, Björkticka och Eldticka. Ingen av dessa är någon signalart.

Lägg märke till hur snabbt vegetationen förändras när man lämnar bäcken. Redan efter 100 meter är vi inne i en ganska torr tallskog.

Kolarkoja och kolbotten

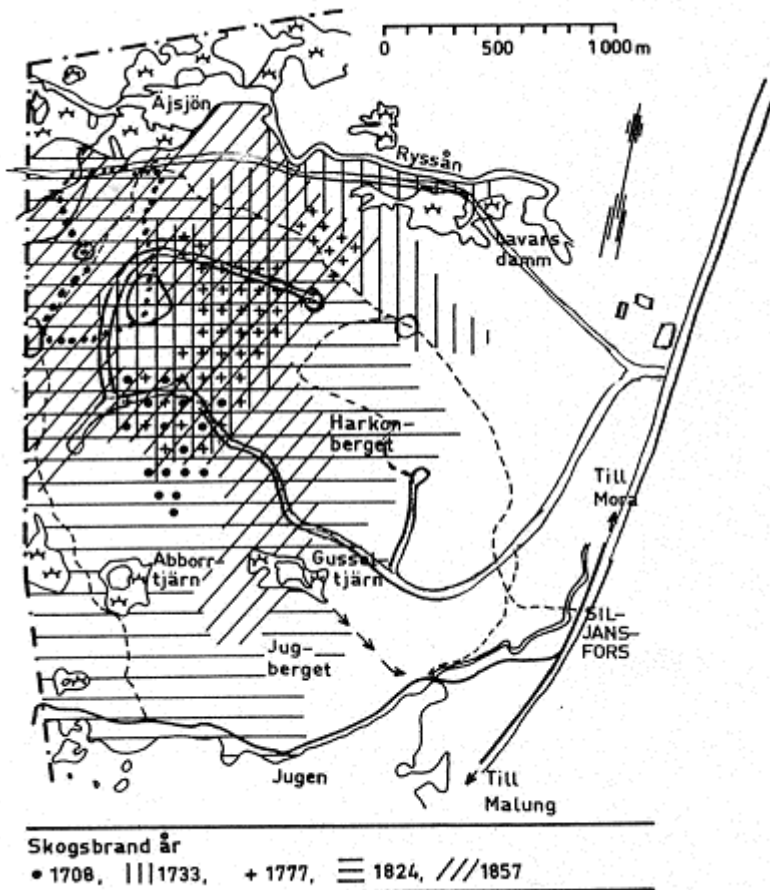
Strax utanför reservatsgränsen ser man rester av en kolarkoja, ca 10 meter till vänster om stigen. Det som ser ut som en stenhög är resterna efter den öppna spisen med skorsten som utgjorde den sida av kojan som var vänd från kolmilan. Kolbotten hittar vi 20 meter längre fram efter stigen. I Siljansfors Skogsmuseum finns en kolarkoja som är byggd ungefär som denna koja var byggd.

Tallurskogen

Från kolbotten går stigen uppför en sluttning och efter ca 150 meter kommer man fram till ett 250-årigt tallreservat som ligger på en liten kulle. Reservatet är ca 0,4 ha stort. Tallarna här är 50 - 100 år äldre än granarna i Stickosälreservatet. Även i detta reservat har skogen skyddats från avverkning. Här finns bara ett fåtal döda träd. Skogens tillväxt är här bara ca 25% av tillväxten i Stickosälreservatet. Det beror på att inget rörligt markvatten passerar trädens rötter. De högsta träden är ca 22 meter.

Lägg märke till att man i vissa tallar kan se spår av två skogsbränder. Genom att räkna årsringar på gamla brandskadade tallar vet vi att de två senaste bränderna i denna del av försöksparken var 1824 och 1857.

Jämför kartan över skogsbrändernas utbredning med kartan över kolbottnarnas utbredning. Man ser då att inom de områden som drabbats hårdast av skogsbränder under 1700- och 1800-talen fanns det inget virke att kola under den tid Siljansfors Bruk var verksamt, dvs under åren 1738-1876.

Lägg också märke till hur granen börjar invandra på denna torra tallmark. Denna mark anses ofta som allför torr för granen att växa på, men på grund av att inte skogen har brunnit sedan 1857 kan granen sakta etablera sig. Dessutom gynnas granen av dagens kvävedfall från luftföroreningar.

Blandskogsreservatet

Från tallreservatet till blandskogsreservatet går man på en cykelstig från 1930-talet. Stigen kallas Abborrtjärnstigen och går mellan Äjsjön och Jugen. Efter ca 450 meter kommer man fram till blandurskogen, som ligger på stigens högra sida. Här är det nästan lika bördigt som i Stickosälreservatet. Där hade granen helt tagit kommandot och i tallurskogen dominerade tallen. Här växer tall och gran ungefär lika bra. De högsta träden är ca 30 meter höga och åldern är 150-200 år. Granen kommer här att bli mer och mer dominerande på grund av att granplantor kan växa upp i skuggan av äldre träd. Det klarar inte tall och björk lika bra. Det som kan gynna tallen och björken är skogsbränder och kraftiga stormfällningar. De flesta vindfällena som ligger i reservatet föll i stormen den 30/12 1988.

Strax nedanför beståndet, utanför försöksparkens gräns, finns flera små tjärnar som saknar utlopp. Dessa tjärnar torkar ut helt under torra somrar.

Dödismorän

Efter besöket i blandskogsreservatet viker man av till vänster från cykelstigen och går ca 650 meter fram till ett 6 ha stort dödismråde som kallas "Dödisgropen". En dödismorän har uppstått på följande sätt: Under hela istiden rörde sig den stora ismassan från fjällkedjan och mot sydost, dvs i samma riktning som de flesta av våra åar och älvar rinner idag. Även under avsmältningen rörde sig isen i samma riktning. Inlandsisen var alltså en jättehyvel som tog med sig stora massor av sand, grus och sten. Under isens avsmältning smälte mer is under sommarhalvåret än vad som tillväxte under vintern. Ibland bröts ett stort

isstycke loss från inlandsisen och blev därmed liggande orörligt. Den blev en "död is". Det stora örörliga isstycket sprack sönder i ännu mindre stycken. Sanden, gruset och stenarna som låg inbäddade i isen rann vid avsmältningen ned i issprickorna. Där sprickorna fanns vid avsmältningen finns idag kullorna och höjdryggarna i dödismoränen. Där isbitar legat kvar längst har det blivit gropar som efter isens avsmältning varit vattenfyllda små tjärnar.

Inne i Dödisgropen finns även en kolbotten. Skogen består mest av tall. De stora tallarna är ca 170 år gamla. Beståndet gallrades senast 1932.

Rävbergsstigen

Från Dödisgropen följer vår röda stig en äldre gulmarkerad stig som kallas Rävbergsstigen. Efter Dödisgropen passerar man en skogsbilväg. Strax därefter passerar man en kolbotten på stigens vänstra sida. Den avviker från den omgivande tallskogen genom ett tätt uppslag av björkar.

Äjsjöstigen

Efter ytterligare ca 200 meter kommer man ner på Äjsjöstigen som är försöksparkens förnämligaste cykelstig. Den byggdes i början av 1930-talet mellan Herrgården och Äjsjön. Man passerar ytterligare en gammal kolbotten, nu på stigens högra sida. Rundan avslutas där Äjsjöstigen och Abborrtjärnstigen kommer ut på Äjsjövägen ca 100 meter före bilparkeringen. Här finns även lämningar av en kolarkoja.